

Souhrnné výsledky konjunkturálního průzkumu v podnikové sféře

Český statistický úřad provedl v lednu 2010 celostátní konjunkturální průzkum názorů vedoucích pracovníků vybraných podniků z oblasti průmyslu, stavebnictví, obchodu a vybraných odvětví služeb. Tento průzkum byl zaměřen **jednak na hodnocení situace v hlavních oblastech podnikové ekonomiky v lednu a na krátkodobý výhled pro příští měsíce ve srovnání se situací, jak se jevila respondentům v období průzkumu.**

Průzkum se týkal 895 průmyslových podniků (tržby z průmyslové činnosti těchto podniků představují více než polovinu tržeb za průmyslové podniky celkem), ve stavebnictví 502 podniků, tento soubor pokrývá zhruba polovinu stavebních prací provedených podle dodavatelských smluv ve stavebnictví celkem, 332 podniků obchodu a 728 podniků vybraných odvětví služeb.

Odpovědi v dotaznících byly zpracovány váženě podle tržeb, (resp. objemu stavebních prací), otázky z oblasti pracovní problematiky váženě počtem zaměstnanců příslušné organizace¹⁾.

1. Konjunkturální průzkum v průmyslových podnicích

V **průmyslu** se v lednu hodnocení současné celkové **ekonomické situace** oproti prosinci zvýšilo. 26,2 % respondentů hodnotí svou ekonomickou situaci jako dobrou, 64,7 % jako uspokojivou a 9,1 % jako špatnou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla ekonomická situace uspokojivá u respondentů se 66,2 % tržeb. Jako špatnou označili svoji ekonomickou situaci respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu s 10,1 % tržeb. Jedná se zejména o některé podniky oděvního průmyslu, výroby strojů a přístrojů, textilního průmyslu a výroby ostatních dopravních zařízení. Dobrá ekonomická situace byla u respondentů s 23,7 % tržeb ze zpracovatelského průmyslu.

Hodnocení **celkové i zahraniční poptávky** se také zlepšilo. Úroveň **celkové poptávky** (knihy zakázek) považovali za uspokojivou respondenti se 65,9 % tržeb, respondenti se 2,7 % tržeb hodnotili úroveň celkové poptávky po své produkci jako vyšší a respondenti se 31,4 % tržeb jako nízkou. V rámci zpracovatelského průmyslu byla úroveň celkové poptávky v období průzkumu hodnocena jako uspokojivá u respondentů se 63,3 % tržeb, jako nízká u respondentů se 33,6 % tržeb a vyšší poptávka byla u respondentů s 3,1 % tržeb.

Pro zahraniční odběratele dodává část svých výrobků zhruba 78 % z celkového počtu vybraných podniků. Z nich podniky s 67,7 % tržeb považovaly úroveň **zahraniční poptávky** za uspokojivou, podniky s 29,8 % tržeb za nízkou a jako vysokou označili poptávku zahraničních partnerů respondenti s 2,5 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu byla úroveň zahraniční poptávky považována za uspokojivou u respondentů s 64,3 % tržeb, u 32,9 % za nízkou a u 2,8 % za vysokou.

Výrobní činnost vzrostla u podniků s 22,1 % tržeb, poklesla u 25 % podniků a u podniků s 52,9 % tržeb byla výrobní činnost stabilizovaná. Ve zpracovatelském průmyslu se výrobní činnost zvýšila u respondentů s 19 % tržeb, snížení se týkalo podniků s 26,8 % a neměnnost podniků s 54,2 % tržeb.

Zásoby se podle mínění respondentů zvýšily. Stav **zásob hotových výrobků** považovali v období průzkumu respondenti s 84,2 % tržeb za normální v sezóně. Podniky s 8,9 % tržeb mají své zásoby vyšší a podniky s 6,9 % tržeb nízké. Stav **zásob surovin a materiálů** považují respondenti reprezentující 90,5 % tržeb za normální v sezóně.

Své **výrobní kapacity** využívali respondenti v průměru na 78,6 %. Podniky, jejichž tržby představují 23,4 % za celý soubor, využívaly své výrobní kapacity na 91 - 100 %, v rozsahu 81 - 90 % využívaly své výrobní kapacity podniky s 20 % tržeb. Využití výrobních kapacit ve zpracovatelském průmyslu v lednu dosáhlo 78,4 %. Za hlavní **bariéry vyššího růstu výroby** považují respondenti reprezentující 69,5 % tržeb především nedostatečnou poptávku a respondenti s 12,3 % tržeb uvedli, že bariéry růstu produkce své firmy nemají.

¹⁾ Hodnocení je provedeno pomocí konjunkturálních sald, což je rozdíl mezi odpověďmi ve variantách zlepšení

Konkurenční pozice na domácím trhu se u podniků s 82,2 % tržeb nezměnila, zlepšila se u podniků s 12,6 % tržeb a zhoršila se u 5,2 % podniků. U podniků, které vyvážejí do zahraničí, se u respondentů s 11,1 % tržeb zlepšila konkurenční pozice **na trzích Evropské unie**, pozice **na trzích v ostatních zemích** se zlepšila u respondentů s 10,1 % tržeb. Jako nezměněnou hodnotilo svoji pozici na trzích Evropské unie 79,9 % respondentů a v ostatních zemích respondenti s 84 % tržeb.

Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou mírně nižší než v prosinci. Zlepšení očekávají podniky s 9,6 % a zhoršení respondenti s 9,2 % tržeb, beze změny 81,2 %. V průmyslu zpracovatelském se ekonomická situace zlepšit u 9,5 % respondentů, u 9,9 % se zhorší a beze změny zůstane u podniků s 80,6 % tržeb.

Pro příštích šest měsíců respondenti s 19,7 % tržeb očekávají zlepšení **ekonomické situace**, zhoršení s 10,3 % a respondenti představující 70 % tržeb se změnami úrovně ekonomické situace svého podniku neuvažují. Ve zpracovatelském průmyslu se ekonomická situace stabilizuje u respondentů představujících 68,1 % tržeb, ke zlepšení by mělo dojít u podniků s 20,8 % tržeb a ke zhoršení u podniků, které zahrnují 11,1 % tržeb za respondenty ze zpracovatelského průmyslu.

Celková poptávka (podle knihy zakázek) by se v **příštích třech měsících** ve srovnání se situací v období průzkumu neměla měnit u respondentů s 70,3 % tržeb, s oživením poptávky počítají respondenti se 17 % a se snížením respondenti s 12,7 %. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkové poptávky respondenti s 18,6 % tržeb, snížení očekává 13,2 % respondentů a neměnnost 68,2 % respondentů.

Celkový export by se měl zvýšit u respondentů s 15,7 % tržeb, s neměnností exportu počítají podniky, jejichž tržby činí 71,7 za celý soubor a snížení exportu očekává 12,6 % respondentů. Ve zpracovatelském průmyslu očekávají zvýšení celkového exportu respondenti představující 17,5 % tržeb, pokles respondenti s 13,9 % tržeb a respondenti se 68,6 % tržeb se změnami exportu nepočítají.

Celkový dovoz by se měl v příštích třech měsících zvýšit u respondentů s 8,8 % tržeb za soubor podniků, které dovoz realizují, u respondentů s 78,6 % tržeb v této oblasti ke změnám nedojde a snížení dovozu předpokládají podniky s 12,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu očekává 9,8 % respondentů zvýšení dovozu, 14 % snížení a 76,2 % respondentů neočekává změny.

Své **výrobní kapacity vzhledem k zakázkám** považují pro příští měsíce za dostatečné respondenti s 56,5 % tržeb. Více než dostatečné výrobní kapacity by měly být u 42,9 % a nedostatečné u podniků s 0,6 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu jsou výrobní kapacity dostatečné u respondentů se 54 % tržeb, více než dostatečné u 45,4 % a nedostatečné u 0,6 % respondentů.

Pro příští tři měsíce se oproti prosinci zlepšila očekávání respondentů ohledně vývoje **výrobní činnosti i zaměstnanosti**. Zvýšení **výrobní činnosti** očekávají respondenti představující 16,4 % tržeb, se snížením počítá 10,6 % respondentů a respondenti se 73 % tržeb se změnami svých výrobních aktivit nepočítají. V oblasti zpracovatelského průmyslu očekávají růst výroby respondenti představující 17,9 % tržeb, neměnný vývoj 71,1 % respondentů a pokles výroby 11 % respondentů. Na otázku **zajištěnosti výrobních programů** z hlediska časové perspektivy odpovídali respondenti diferencovaně, a to zejména v souvislosti s odvětvovým zaměřením jejich výrobních aktivit.

S poklesem **zaměstnanosti** počítají respondenti v příštích třech měsících proti situaci v období průzkumu se 27,5 % počtu zaměstnanců. Respondenti s 62,4 % počtu zaměstnanců se změnami v této oblasti nepočítají a růst předpokládají podniky s 10,1 % zaměstnanců. Obdobné tendence očekávají pro příští tři měsíce také respondenti z oblasti zpracovatelského průmyslu.

Ve srovnání se situací v období průzkumu by se měl **růst cen** průmyslových výrobků týkat 10,1 % tržeb. Se snížením cen uvažují respondenti u 10,7 % tržeb a s neměnností u 79,2 % tržeb. Ve zpracovatelském průmyslu by se měly ceny zvýšit u 9,5 % tržeb, snížit u 8 % tržeb a 82,5 % tržeb zpracovatelského průmyslu by se cenové změny neměly týkat.

Co se týká **finanční situace** mělo v období průzkumu závazky po lhůtě splatnosti 24,8% z celkového počtu podniků, které odpovíděly (tržby těchto podniků představují 13,7 % tržeb za všechny vybrané podniky).

Schopnost podniků platit své závazky ve lhůtě splatnosti se v dalších třech měsících nezmění u 88,1 % počtu respondentů, u 5,3 % se zlepší a u 6,6 % se zhorší.

Úroveň **úvěrů** se bude vyvíjet podle názorů podniků diferencovaně. Se změnami v objemu úvěrů nepočítá 44,1 % počtu podniků, zvýšení úvěrů očekává 7,8 % a snížení 19,2 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 28,9 % počtu podniků.

Saldo **indikátoru důvěry v průmyslu** konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení celkové poptávky, zásoby hotových výrobků s opačných znaménkem a očekávaný vývoj výrobní činnosti) se celkově v lednu meziměsíčně zvýšilo o 3 body a oproti velmi nízkým hodnotám v minulém roce je o 21,6 bodů vyšší.

2. Konjunkturální průzkum ve stavebních podnicích

Ve **stavebních podnicích** se hodnocení současné ekonomické situace v lednu oproti minulému měsíci mírně snížilo. V lednu hodnotilo 39,1 % respondentů svou **ekonomickou situaci** jako dobrou, 51,4 % jako uspokojivou a 9,5 % jako špatnou. **Stavební činnost** se zvýšila u podniků s 10,4 % objemu stavebních prací, k omezení stavební činnosti došlo u 32,2 % respondentů a u ostatních (se 57,4 % stavebních prací) ke změnám nedošlo.

Hodnocení **celkové poptávky** se také snížilo. Úroveň celkové poptávky po produkci svého podniku považovali v období průzkumu za uspokojivou respondenti s 59,1 % stavebních prací. V podnicích, jejichž objem výroby představuje 0,6 % stavebních prací, považovali jejich zástupci úroveň celkové poptávky za vyšší a se 40,3 % za nízkou.

Jako hlavní **bariéry růstu produkce** svého podniku označují respondenti nedostatečnou poptávku, respondenti představující 13,3 % stavebních prací bariéry růstu produkce nemají.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v prosinci. **Celková ekonomická situace** by měla podle výsledků průzkumu zůstat v **příštích třech měsících** stabilizovaná u respondentů se 64,4 % objemu stavebních prací za všechny respondenty. Zlepšení své ekonomické situace předpokládají respondenti se 13,6 % stavebních prací a zhoršení s 22 %. V **příštích šesti měsících** by se měla ekonomická situace zlepšit u respondentů s 30,5 % výroby. Zhoršení své ekonomické situace signalizují pro příštích šest měsíců respondenti se 27,4 % výroby, ke změnám proti období průzkumu by nemělo dojít u 42,1 % respondentů.

Pro **příští tři měsíce** respondenti předpokládají ve srovnání s prosincem zlepšení vývoje **stavební činnosti i zaměstnanosti**. **Stavební činnost** by se měla zvýšit u respondentů představujících 22,7 % stavebních prací. Ke snížení stavební činnosti by mělo dojít v tomto období u respondentů s 34 % stavebních prací a stabilizovaný vývoj předpokládají podniky se 43,3 % výroby za celý soubor. Co se týká očekávaného vývoje **zaměstnanosti** se stabilizací v této oblasti počítají respondenti s 53,5 % zaměstnanců za celý soubor. Zvýšení počtu zaměstnanců proti situaci v období průzkumu předpokládá 7,7 % respondentů a snížení 38,8 % respondentů.

Stavebníci vypovídali také o **kapacitním zajištění svého výrobního programu na příští měsíce**. Z celkového počtu odpovídajících podniků uvedlo 68,8 %, že jejich výrobní kapacity budou v příštích měsících vzhledem k zakázkám, objednávkám a probíhajícím jednáním dostatečné. Objem stavebních prací těchto podniků představuje 65,9 % stavebních prací. Nedostatečné výrobní kapacity bude mít 2,2% počtu respondentů s podílem objemu stavebních prací 0,4 % a více než dostatečné kapacity by měly být u 29 % počtu respondentů (objem jejich stavebních prací představuje 33,7 %).

V průměru by měla být dle odpovědí respondentů **stavební výroba zakázkově zajištěna** na zhruba 8,7 měsíců dopředu.

Růst **cen** předpokládají respondenti u 13,9 % své produkce, neměnnost u 71 % produkce a pokles prodejních cen očekávají respondenti u 15,1 % produkce.

Závazky po lhůtě splatnosti mělo 30,9 % počtu respondentů (objem stavebních prací těchto podniků představuje 22,9 % objemu za všechny respondenty).

Objem **úvěrů** se v příštích třech měsících nezmění podle výsledků průzkumu u 50 % počtu podniků, zvýšení úvěrů předpokládá 7,2 % a snížení 10,6 % počtu podniků. Úvěry nebude mít 32,2 % počtu podniků.

Saldo indikátoru důvěry ve stavebnictví, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze dvou ukazatelů (hodnocení celkové poptávky a očekávaný vývoj zaměstnanosti v příštích třech měsících), se celkově meziměsíčně zvýšilo o 4 body a je o 19,5 bodu nižší než před rokem.

3. Konjunkturální průzkum v obchodě

V odvětví **obchodu** se v lednu ve srovnání s prosincem zlepšilo hodnocení současné ekonomické situace. Jako dobrou hodnotilo v lednu **ekonomickou situaci** svého podniku 16,9 % respondentů, 70,9 % jako odpovídající sezóně a 12,2 % jako špatnou. Zásoby se podle mínění respondentů v lednu nezměnily. Současný **stav zásob** hodnotilo 85 % respondentů jako odpovídající sezóně a vysoký stav zásob mělo 14,2 % respondentů.

Vyšší **požadavky na dodavatele** budou mít v příštích třech měsících respondenti s 7,1 % tržeb, stejné požadavky budou mít firmy se 73,1 % tržeb a s 19,8 % nižší. **Počet zaměstnanců** se v příštích třech měsících nezmění u 76,6 % respondentů, 12,1 % očekává růst a 11,3 % respondentů pokles. Stabilizované **ceny prodávaného zboží** předpokládají pro další tři měsíce respondenti s 74,1 % tržeb, 11,2 % předpokládá pokles a 14,7 % respondentů očekává růst.

Očekávání vývoje **ekonomické situace** pro období příštích **tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v prosinci. Z názoru respondentů na vývoj **ekonomické situace** podniku očekávaný v příštích šesti měsících vyplývá, že podniky se 36 % tržeb očekávají zlepšení své ekonomické situace, s 53,4 % žádné změny nepředpokládají a 10,6 % podniků očekává zhoršení.

Saldo indikátoru důvěry, konstruované jako průměr sezónně očištěných konjunkturálních sald ze tří ukazatelů (hodnocení ekonomické situace, stav zásob s opačným znaménkem a očekávaný vývoj ekonomické situace) se zvýšilo o 4,7 bodu a v meziročním srovnání je o 3,6 bodu nižší než v lednu 2009.

4. Konjunkturální průzkum ve vybraných odvětvích služeb

Ve **vybraných odvětvích služeb** se podle respondentů v lednu ve srovnání s prosincem téměř nezměnilo hodnocení současné **ekonomické situace**. Ve vybraných odvětvích služeb hodnotilo svoji současnou **ekonomickou situaci** 37,5 % respondentů jako dobrou, 58,4 % respondentů ji hodnotilo jako odpovídající sezóně a 4,1 % jako špatnou.

Hodnocení **poptávky** se zvýšilo, stejně jako její očekávání pro **příští tři měsíce**. Růst **poptávky** (knihy zakázek) po produkci podniku očekává 20,3 % respondentů, neměnný vývoj předpokládá 71 % respondentů a 8,7 % pokles. Neměnnost ve vývoji **cen** očekává 89,8 % respondentů, růst cen 4,5 % respondentů a 5,7 % pokles. Pokles počtu **zaměstnanců** očekává 25,6 % respondentů, neměnnost 60,7 % a růst počtu zaměstnanců 13,7 % respondentů. Očekávání celkové **ekonomické situace** pro období **příštích tří i šesti měsíců** jsou vyšší než v prosinci.

Saldo indikátoru důvěry ve vybraných odvětvích služeb (je průměr tří sezónně očištěných ukazatelů - hodnocení ekonomické situace, hodnocení poptávky a očekávaná poptávka) se oproti minulému měsíci zvýšilo o 5,3 bodu a v meziročním srovnání je o 3,6 bodu vyšší.